

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 6. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velkem trgu po 5 kr.

Kopist se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Načrt postave, ki vredi in pospešnje kmetijske in gozdarske koristi na Štajarskem.

(Dalje.)

Družba, ki se naj osnuje, naj ne stoji na podlagi društvenih pravil, kakor dosedanje družbe, ampak na podlagi deželne postave. Nje osrednji odbor ne dobi po takem pravice, da zastopa le koristi določnega števila kmetovalcev t. j. društvenikov svojih, ampak koristi kmetovalcev cele dežele in zato odpade doklada posameznih, torej vsaka društvenina. Iz tega pa pride to, da dobi nova družba značaj urada. Na strani osrednjega vodstva naj stojé potem v vsacem okraji cele dežele pomožni odseki — kmetijske okrajne komisije — in njim na čelu predsedniki, ki se ne volijo, kajti na volitve se ni zanesti, ali oni stojé pod nekim zaupnim nadzorovanjem t. j. pod osrednjim vodstvom ter imajo v toliko pravice in dolžnosti, da jim je mogoče s kmetovalci biti v vedni in ozki dotiki ter izvedeti njih želje in potrebe ob enem pa vse ono ukreniti, česar je treba ali kar je koristno za njih nalogo ter občevati redno z osrednjim vodstvom. V to pa jim mora postava določiti ona sredstva, katerih jim je pri njih opraviu treba.

Naj se to izpelje, namerava štajarski deželni odbor prihodnjemu deželnemu zboru priporočiti načrt postave, ki velja za vojvodino štajarsko ter vredi naredbe za pospevanje kmetijskih in gozdarskih koristi, da ga sklene, kakor to terjá naša ustava. Po tem načrtu postave storé vse občine v sodnijskem okraji vkup kmetijsko okrajno skupino (podružnico). Na čelu te okrajne skupine stoji kmetijska okrajna komisija (podružnični odbor). Vsako leto najmanj enkrat snide se v Gradci zbor odposlancev (občni zbor) in na-nj pošljejo okrajne skupine svojega načelnika in še vsaka po enem odposlanci. Iz zbora odposlancev sestane se deželni kmetijski svet (osrednji odbor) in da opravlja posle, za to se postavi

deželni kmetijski urad (družbin urad). Vrhu tega pa se imenuje še iz dež. kmetijskega sveta stolni prisvét deželnega odbora. Na čelu kmetijskega sveta stoji predsednik in dva namestnika njegova.

Vsakdo lahko izpozna, da se ta načrt za novo postavo naslanja na razvrstitvo kmetijske družbe, ki se je pri ljudstvu že do dobra vdomačila in da meri na to, naj se družba ne zamota preveč in si ljudstvo že naprej lahko razmodri celo razvrščenje nove naredbe.

„Kmetijska okrajna skupina“ (podružnica) obhaja vsako leto vsaj po dva občna zbora in sicer pred in po zboru odposlancev. Na tak občni zbor pošlje vsaka občina v okraji enega ali več zaupnih mož. Le-te zaupne može izvoli občinski zastop vsake občine na 6 let. Oni so potem zaupni možje ob enem za okrajno skupino pa tudi kmetijske okrajne komisije, vsak v svoji občini. Občni zbor okrajne skupine sestavlja se iz načelnika okr. skupine in njegovega namestnika in oba imenuje deželni odbor po predlogu okr. zastopa na 6 let ter potem še iz 12 ndov, katere jemlje deželni odbor iz posameznih občin v okraji tako, da pride iz vsake občine vsaj eden zaupni mož. Ako ima okraj 12 občin, izbere dež. odbor si zaupne može tako, da jih je iz vseh blizo enako število. Občni zbor skupine skliče načelnik ali njegov namestnik in vodi ga na podlagi upravnega reda, ki ga potrdi deželni odbor. Delo občnega zbora okr. skupine obsega volitev v okrajno komisijo in v zbor odposlancev ter še posebno to, da izdela na zahtevanje cesarskih in samoupravnih uradov presodbe svoje, da predlaga lastne navete v kmetijskih in gozdarskih stvaréh, da prireja kmetijske in gozdarske razstave, ali le-te samo tedaj, ako privoli va-nje dež. odbor.

Na čelu kmetijske okrajne skupine stoji „okrajna komisija“ (podružnični odbor). Ona se sestavlja iz načelnika okrajne skupine in njegovega namestnika ter treh ali peterih

udov voljenih v občnem zboru okrajne skupine. Njo zastopa na zunaj načelnik skupine, isti skliče nje seje in vodi le-te na podlagi upravnega reda, ki ga izdelata dež. odbor. O vsaki seji in o vsakem zboru se napravi zapisnik. Vsa pisma okr. komisije in okr. skupine podpisuje načelnik. Ako je načelnik zadržan, pa je to dolžnost njegovega namestnika. Kmetijske okrajne komisije dajo na zahotevanje cesarskih in samoupravnih okrajnih uradov le-tem strokovjaški svet in so tudi dolžne dati svoje presodbe, ako zahoteva od njih tako osrednji odbor ali katera izmed drugih uradnih. Ako tjerja kateri urad, naj se stvar, o kateri je že dana presodba, spravi pred občni zbor skupine, tedaj mora načelnik to tudi storiti. V delokrog okr. komisij spada nadalje to, da stavijo same predloge o kmetijskih in gozdarskih rečeh v občnem zboru okr. skupine, da delajo na pospeševanje kmetijstva in gozdarstva ter sklicujejo kmetijska zborovanja v okraji, da se posvetuje v njih o krajevnih kmetijskih vprašanjih in poučevanji pridelovalcev. Kmetijske okrajne komisije so dolžne brez pogoja izvrševati naročila dež. odbora, oziroma dež. kmetijskega urada.

„Zbor odposlancev“ (Občni zbor) obstoji iz udov dež. kmetijskega sveta, načelnikov in enega odposlanca izmed vsake kmetijske okr. skupine ter se snide vsako leto najmanj enkrat v Gradci na klic predsedništva dež. kmetijskega sveta. Le-ta more sklepati, ako je več, kakor polovica okr. skupin zastopanih, bodi že po načelniku, bodi po odposlancih, tedaj vsaj po enem zastopniku. Na zahotevanje vlade ali dež. odbora, kakor tudi po sklepu dež. kmetijskega sveta, slednjič na željo vsaj 10 okrajnih skupin sklicati je občni zbor po predsedništvu dež. kmetijskega sveta izredna seja. V delokrog zbora odposlancev spadajo vsa vprašanja v kmetijskih in gozdarskih stvaréh, posebno pa to, da dajo svoje presodbo o vprašanjih, katero stavi vlada, dež. odbor ali dež. kmetijski svet; samostalni predlogi, ki jih stavi o enacih rečeh kaka okr. skupina ali tudi posamezni ud, vendar morajo se zadnji osem dni pred zborovanjem naznaniti dež. kmetijskemu svetu; volitev 12 članov v dež. kmetijski svet na 6 let. Pri tej volitvi ni treba zboru odposlancev onih 12 členov vzeti iz svoje srede. Upravni red za zbor odposlancev odloči dež. odbor v soglasji z vlado. (Konec prih.)

Trgatev v Slavonskih gorica h l. 1891.

Prav po evangelijski priliki ti stojijo v Slavoniji že na vse zgodaj delavci s košarami, kodunjami, vedricami in drugimi posodami na določenih krajih, da si jih vinogradnik zamore najeti, kolikor jih potrebuje. Za trgatev ali

„berbo“ izbere si gospodar za „berače“ le one delavce, ki so mu med letom pridno dohajali vinograd obdelovat. Na 6—7 trgačev najme si po dva krepka fanta (momaka) za „čabraša“. Njujin posel bode nabrano grozdje v nastavljenih kiblah (čabrih) že naproti z rogljačami in pehavniki dručkati in mečkati, potem pa to zmes (združkanje ali zdrozgalico) v tam pripravljene sode zlivati ali pa h kleti nositi in v tam stojelo kad spravljati. Naših brent (put) tam ne poznajo. Čabraša nosita svoj „čabar“ (kiblo) na drogu, kakor sta oglednika prinesla orjaški grozd iz obljubljenega dežele v arabsko puščavo. A ta „čabar“ meri k večemu do 30 bokalov, tako da naša čabraša, kakor se mi zdi, premalo peze čutita. Vendar plače služita čabraša na den po 80 kr., berači pa le po 40 kr. Najboljšo a tudi najtežavnejšo službo ima pa „gazač“, ki služi po 1 gld. na den, ter dobiva „rakije“ (žganjice) ali pa vina, kolikorkrat le za-njo prosi. Da pri tem ne pozabi na sam sebe, smeš mi verjeti. Ima pa gazeč res čudno delo. Poleg velike kadi, v katero voznik vozi, čabraši (naši brentači) pa nosijo zmečkano grozdje, stoji manjša kad, kižima dvojni pod ali dvojno dno. Zgornje dno, ki leži nad kadnim čepom ali jedno podlan nad spodnjim podom, je navrtano in luknjičasto, spodnji pod pa je seveda dobro zadelan. Med tema dnoma nabira se mošt, katerega je gazeč (teptač) iz grozdja izmečkal. Vedi, da stiskalnic ali preš pred desetimi leti tam doli še celo niso poznali. Naš gospod doktor so si bili sicer pred par leti dali napraviti leseno prešo, ki jim pa slabo sestavljena, nikakor ni mogla dobro služiti. Letos kupili so si na Zagrebški razstavi železno stiskalnico najnovejše iznajdbe (za 120 gld.) a ker je fabrikant pred sklepom „izložbe“ ni mogel oddati, spravljali so grozdje to leto še po tem-le starem slavonskem načinu. Gazeč z zavihanimi bregešami držal je v svoji kadi vrečo (žakelj), v kakoršnem trgovci kavo dobivajo, nastavljeno. V njo (vrečo) vsipal mu je viničar, ki je poslovodja pri tem delu, z vedrico dručkanega (mečkanega) grozdja, zajetega iz poleg stoječe kadi. Gazeč zdaj zavije do polovice z zdrozgalnico napolnjeno vrečo, ter začne po njej z vso silo skakati, tako da sladek mošt glasno curlja skoz luknjičasto dno v spodnji oddelek te kadi, odkodar se je takoj spodlival v velike sode. Ko se je vsopihanemu gazeču zdelo grozdje v vreči dovolj preteptano ali zgaženo, stisnil je spodnji konec vreče z nogami (s stopali), z rokami je pa mastno vrečo sukala in ožemaval, kolikor je vedel in znal. Na to stresel je tako „oprešano“ grozdje v tretjo, največo kad ter si je dal vrečo vnovič z grozdem iz prve kadi do pol napolniti. Tako ti je šlo ves dragi dan. (Konec prih.)